

Правни оквир

- Положај особа са инвалидитетом у Републици Србији уређен је бројним законским и подзаконским актима.
- антидискриминациони закони,
- реформисана је социјална заштита и донет нови Закон о социјалној заштити,
- измењени су закони о планирању и изградњи, здравственој заштити, образовању и запошљавању,
- ратификована је Конвенција о правима особа са инвалидитетом.

Ипак, најважнији стратешки документ који је сагледао ситуацију са мултисекторског аспекта у:

- циљу потпуне социјалне интеграције и самосталног живљења особа са инвалидитетом,
- поставивши питање третмана особа са инвалидитетом као питање људских права јесте:

Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији, 2007-2015. године

- децембра 2006. године.
- Израдом овог стратешког документа створена је квалитетна полазна основа за дефинисање акционих планова који:
- треба да садрже механизме и конкретне кораке са циљем побољшања постојећег и континуираног унапређења положаја особа са инвалидитетом.
- Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом заснована је на принципима који су у складу и са Националним планом акција за децу.
- Стратешки циљ који овај документ поставља јесте унапређење положаја особа са инвалидитетом до позиције равноправних грађана који уживају сва права и одговорности.

Стратегија унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији

- Заснива се на:
- биопсихосоцијалном моделу приступа инвалидности
- поштовању људских права особа са инвалидитетом
- Универзалној декларацији о правима човека
- Европској социјалној повељи
- Акционом плану Савета Европе за особе са инвалидитетом,
- Акту Европске уније.

Стратегија дефинише шест општих циљева

- 1. Уграђивање питања положаја особа са инвалидитетом у опште развојне документе и операционализација мултисекторске сарадње на планирању и праћењу положаја особа са инвалидитетом, уз изградњу институционалног оквира за ову сарадњу.
- 2. стварање ефикасне правне заштите, уз развој и реализацију планова превенције дискриминације особа са инвалидитетом и општу сензибилизацију друштва на питања положаја, права и потребе особа са инвалидитетом.
- Трећи општи циљ јесте чињење социјалних, здравствених и других услуга доступним корисницима, пре свега особама са инвалидитетом или члановима њихових породица.

Стратегија дефинише шест општих циљева

- Четврти општи циљ предвиђен Стратегијом јесте развој политике и примена мера које особама са инвалидитетом пружају једнаке могућности, подстичу самосталност, лични развој и активан живот, нарочито у областима образовања, запошљавања, рада и становања
- Пети циљ је обезбеђивање приступа особама са инвалидитетом изграђеном окружењу, приступачном превозу, информацијама и комуникацијама, услугама намењеним јавности.
- Шести општи циљ јесте обезбеђивање социјалне сигурности и адекватног стандарда живљења за особе са инвалидитетом.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

1. Развити и применити механизме за укључивање питања инвалидности у главне токове друштва, развојне планове, секторске стратегије, програме и пројекте до 2010. године.
2. Подржати развој одговарајућег институционалног оквира и осигурати развој механизма за заједничко планирање и праћење политике мера у области инвалидности на свим релевантним нивоима – националном, покрајинском, окружном и локалном.
3. Осигурати поштовање права особа са инвалидитетом кроз развој механизма за заштиту права ових особа.
4. Подизање нивоа свести заједнице о особама са инвалидитетом и самих особа о положају, потребама и правима ових особа.
5. Унапредити систем подршке и услуга усмерених ка кориснику у складу са његовим потребама.
6. Оснажити породице особа са инвалидитетом кроз систем пружања адекватне подршке, одговарајућих сервиса и служби које помажу интеграцију особа са инвалидитетом у локалну заједницу.
7. Унапредити квалитет рада пружалаца услуга.
8. Осигурати поштовање и остваривање права свих особа са инвалидитетом на адекватно образовање уз обезбеђивање једнаких могућности за учење и развој у локалној заједници за сву децу, омладину и одрасле са инвалидитетом.

9. Обезбедити једнаке могућности за запошљавање и рад особа са инвалидитетом уз развој и примену системских решења заснованих на способностима и потребама.
10. Развијати и осигурати једнаке могућности за равноправно и активно учешће жена са инвалидитетом у животу заједнице.
11. Побољшати квалитет живота особа са инвалидитетом стварањем могућности за слободан избор услова и начина живота у изабраном окружењу.
- 12. Повећати укљученост особа са инвалидитетом у заједницу стварањем услова за учешће у спортском и културно-рекреативном животу и слободним активностима.**
- 13. Обезбедити да сви нови јавни и објекти отворени за јавност, саобраћајна инфраструктура и објекти у функцији превоза путника у свим гранама саобраћаја буду приступачни особама са инвалидитетом.**
- 14. Постепена и континуирана адаптација постојећих јавних објеката, саобраћајне инфраструктуре и превозних средстава у јавном превозу путника у свим гранама саобраћаја, како би постали приступачни особама са инвалидитетом.**
15. Обезбедити приступачност информација, комуникација и услуга, укључујући примену информацијских и комуникацијских технологија и других научних достигнућа с циљем стварања једнаких могућности и унапређења положаја особа са инвалидитетом.
16. Обезбедити свим особама са инвалидитетом социјалну сигурност.

Закон о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом

- Службени гласник РС, 2006. године
- Овај закон се заснива на начелима:
  1. забране дискриминације особа са инвалидитетом;
  2. поштовања људских права и достојанства особа са инвалидитетом;
  3. укључености особа са инвалидитетом у све сфере друштвеног живота на равноправној основи;
  4. укључености особа са инвалидитетом у све процесе у којима се одлучује о њиховим правима и обавезама;
  5. једнаких права и обавеза.

Израз дискриминација

- изрази „дискриминација” и „дискриминаторско поступање” означавају свако прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства) у односу на лица или групе, као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а које се заснива на инвалидности или разлозима у вези са њом;

Делови и поглавља

Седам делова

- Основне одредбе
- Општа забрана дискриминације
- Посебни случајеви дискриминације
- Мере за подстицање равноправности особа са инвалидитетом
- Поступак у спору за заштиту од дискриминације због инвалидности
- Казнене одредбе
- Завршна одредба

Дискриминација у вези са пружањем услуга и коришћењем објеката и површина

- 1. Забрањена је дискриминација на основу инвалидности у погледу доступности услуга и приступа објектима у јавној употреби и јавним површинама.
- 2. Под услугом, у смислу овог закона, сматра се свака услуга коју, уз накнаду или без ње, правно или физичко лице пружа у оквиру своје делатности, односно трајног занимања.
- 3. Под објектима у јавној употреби, у смислу овог закона, сматрају се: објекти у области образовања, здравства, социјалне заштите, културе, спорта, туризма или објекти који се користе за заштиту животне средине, заштиту од елементарних непогода и слично.
- 4. Под јавним површинама, у смислу овог закона, сматрају се: паркови, зелене површине, тргови, улице, пешачки прелази и друге јавне саобраћајнице и слично.

Мере за подстицање оснивања служби подршке за особе са инвалидитетом

- Јединице локалне самоуправе дужне су да подстичу оснивање служби подршке за особе са инвалидитетом, ради повећавања нивоа самосталности особа са инвалидитетом у свакодневном животу и ради остваривања њихових права.

Мере за стварање приступачног окружења

- Јединице локалне самоуправе дужне су да предузму мере с циљем да се физичка средина, зграде, јавне површине и превоз учине приступачним особама са инвалидитетом.

Дискриминација у вези са васпитањем и образовањем

1. Забрањена је дискриминација због инвалидности на свим нивоима васпитања и образовања.
2. Дискриминација из става 1. овог члана обухвата:
  - 1. ускраћивање пријема детета предшколског узраста, ученика, односно студента са инвалидитетом у васпитну односно образовну установу која одговара његовом претходно стеченом знању, односно образовним могућностима;
  - 2. искључење из васпитне, односно образовне установе коју већ похађа дете предшколског узраста, ученик, односно студент са инвалидитетом из разлога везаних за његову инвалидност;
  - 3. постављање неинвалидности као посебног услова за пријем у васпитну односно образовну установу, укључујући подношење уверења о здравственом стању и претходну проверу психофизичких способности, осим ако је тај услов утврђен у складу са прописима којима се уређује област образовања.

МЕРЕ ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ОБЛАСТИ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

- Члан 36.
- Органи државне управе, територијалне аутономије и локалне самоуправе надлежни за послове васпитања и образовања дужни су да предузму мере, с циљем да васпитање и образовање особа са инвалидитетом постане интегрални део општег система васпитања и образовања.

МЕРЕ ЗА ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ УЧЕШЋА У КУЛТУРНОМ, СПОРТСКОМ И ВЕРСКОМ ЖИВОТУ ЗАЈЕДНИЦЕ

- Члан 37.
- Јединице локалне самоуправе дужне су да предузму мере ради обезбеђивања равноправног учешћа особа са инвалидитетом у културном, спортском и верском животу заједнице.

Активности усмерене ка стварању једнаких могућности

- Члан 38.
- Сви органи државне управе, територијалне аутономије и локалне самоуправе дужни су да предузимају активности с циљем стварања једнаких могућности за особе са инвалидитетом и да у тим активностима обезбеде учешће особа са инвалидитетом и њихових удружења.